

ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Т. Г. Зінов'єва

Запорізький національний університет, spaceoftime96@gmail.com

Науковий керівник: кандидатка психологічних наук, доцентка Н. О. Губа

Актуальність дослідження з теоретико-методологічним обґрунтуванням проблеми. З початком повномасштабного вторгнення росії на територію України різко нагальним постало питання забезпечення внутрішньо переміщених осіб необхідними умовами та ресурсами для успішної адаптації в умовах зміни місця проживання та соціального середовища. Емоційний стан постає важливим показником для оцінки успішності цього процесу. Особливості динаміки емоційного стану внутрішньо переміщених осіб розглядається зі сторін вікового та часового факторів. На це є дві причини: по-перше, аналіз дослідження Мельник О. В. дозволяє припустити, що вікові особливості адаптації цивільного населення є подібними до відповідного процесу у військових; по-друге позитивна тенденція в часовій динаміці може свідчити про якісну психологічну адаптацію до зміни умов життя, а негативна може вказати на потенційну потребу зміни умов, створених для внутрішньо переміщених осіб. Основним методом дослідження було обрано анкетування. Вибір обумовлений такими причинами: по-перше, анкетування можна провести швидко, що особливо корисно при роботі з новоприбулими ВПО; по-друге, анкета ставить чіткі та конкретні питання, що запобігає ретравматизації респондентів; по-третє, анкетування дозволяє охопити широке коло респондентів, не задаючи шкоди їхній анонімності та безпеці (що особливо стосується осіб, які перебувають на окупованих територіях). Методикою дослідження було обрано «Методика самооцінки емоційних станів» (автори А. Уессман, Д. Рікс). Вибір обумовлено тим, що: по-перше, ця методика дає можливість оцінки безпорадності, яка є природною в умовах внутрішнього переміщення, втрати стабільності,

перебування в окупації (наприклад Т.І. Дучимінська та О.М. Хлівна, використовували її у дослідженні безпорадності студентів); по-друге, ця методика є корисною для аналізу стану людей в кризовій ситуації, зокрема пов'язаній з війною (прикладом фігурує дослідження С. Ф. Костіва).

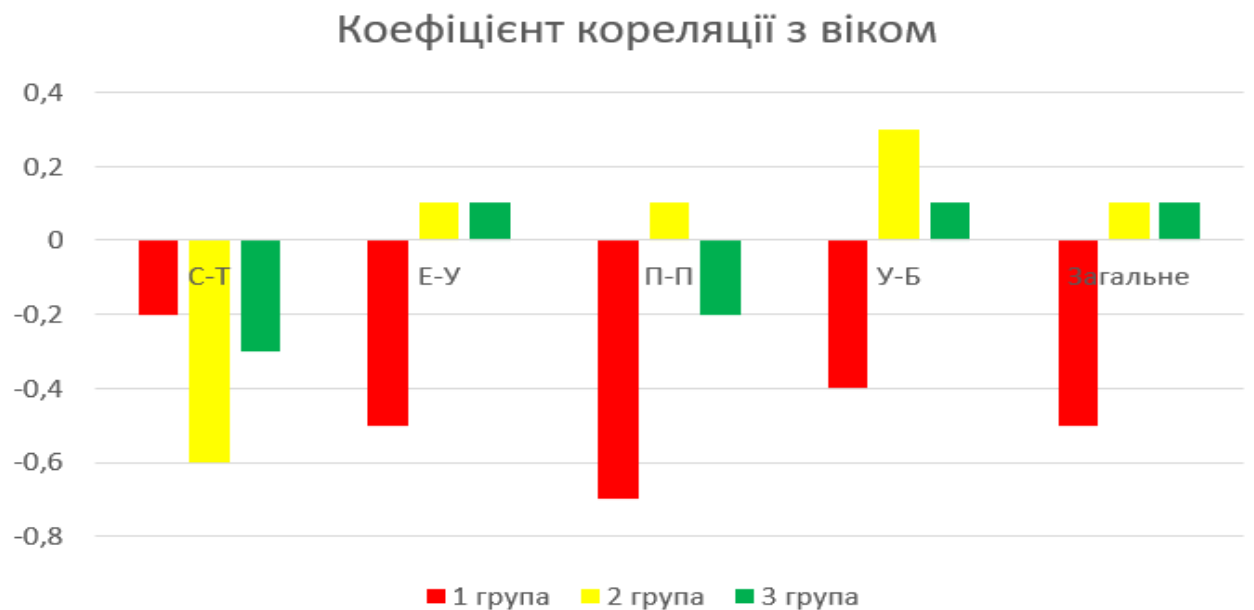
Мета дослідження. Встановлення динаміки емоційного стану внутрішньо переміщених осіб.

Результати практичного дослідження. Характер вікових особливостей емоційного стану суттєво відрізняється в різних групах респондентів відповідно до статусу переміщення. Найбільш яскраво виражена кореляція між віком та емоційним станом спостерігається у групі осіб, що перебувають на окупованих територіях. Усі показники кореляції при цьому є від'ємними. Загалом, незадовільний результат показали 30% респондентів, найнижчим показником у цій групі є показник шкали Спокій-Тривога (4), що пояснюється характерною для ситуації небезпекою та постійним очікуванням деокупації.

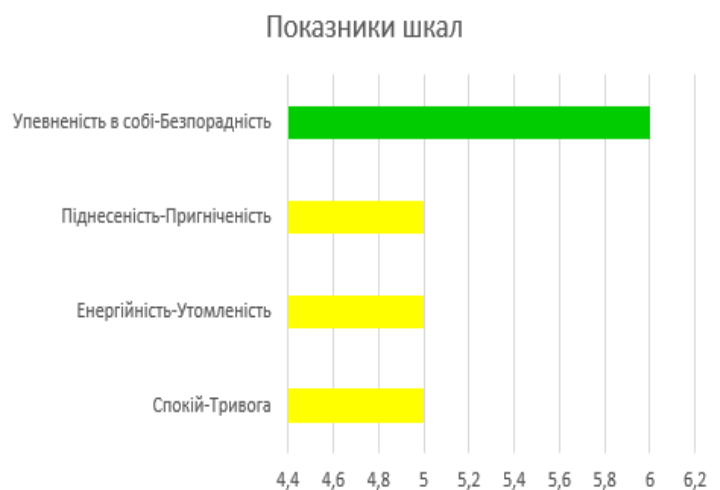
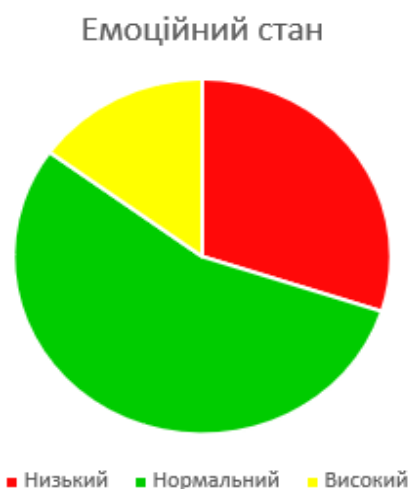

Серед новоприбулих ВПО показник кореляції для Енергійності-Утомленості, Піднесеності-Пригніченості та сумарної шкали є майже нульовими. При цьому, вони є достатньо високими (6,6,24). Загалом, друга група показала найкращий результат по показниках емоційного стану: 24 бали становить загальне середнє, і лише 10% респондентів мають незадовільний результат. Майже усі показники є середньо-високими (6), окрім шкали

Упевненість в собі-Безпорадність, де середній результат становить 7 і є ВИСОКИМ.

У групі ВПО, що проживають у поселенні, кореляція між віком та станом або слабка або відсутня. Загалом стан людей, що перебувають у поселеннях можна описати як середній. Незадовільний результат показали 45% респондентів. Велика кількість незадовільних результатів може бути пов'язана з неоднорідністю процесу адаптації до нового місця проживання (Україна). Кореляція між показниками емоційного стану та кількістю днів, проведених у новому середовищі була відсутня.

Загалом, у групі респондентів віком 18-40 років кореляція між віком та показниками емоційного стану майже відсутня. Винятком є лише шкала тривоги, яка зростає зі збільшенням віку. У групі осіб 41-60 років ця кореляція зникає, і з'являється слабкий від'ємний зв'язок між віком та показниками енергійності та піднесеності. Шкала упевненості в собі не показує жодного зв'язку із віком.

Висновки. В ході емпіричного дослідження було зроблено такі висновки: характер вікових особливостей емоційного стану суттєво відрізняється в різних групах респондентів відповідно до статусу переміщення; чим старша людина, тим більше вона звикла до стабільності у своєму житті; після стресу ситуація безпеки та комфорту спричиняє суттєве покращення стану. Загалом найвищі показники емоційного стану виявлено у групі новоприбулих внутрішньо переміщених осіб. Стан осіб, що проживають у поселенні є найбільш незадовільним, при цьому це єдина група, в якій деякі респонденти показали занадто високий результат. У групі осіб, що перебувають на окупованих територіях спостерігається найвищий рівень тривоги.

Література:

1. Дучимінська Т.І., Хлівна О.М. Роль лабораторного практикуму з психодіагностики та клінічної психології у виявленні проявів особистісної безпорадності студентів / Збірник наукових праць РДГУ, Випуск 8, 2017.
2. Костів С. Ф. Розвиток психофізичної витривалості майбутніх професіоналів військового управління у сфері оборони оперативно-тактичного рівня в системі післядипломної освіти / Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, 2020.
3. Мельник О. В. Вікові особливості адаптації учасників бойових дій до умов мирного життя / Національна академія педагогічних наук України Інститут психології імені Г.С. Костюка, Київ, 2019.